

SODA - AP3: Samverkans- och avtalsformer för gemensamma dagvatten- och skyfallsanläggningar

Samverkansmodeller för dagvatten och skyfallshantering

- Preliminära resultat

Erik Glaas (Gävle kommun och Linköpings universitet)

Mattias Hjerpe och Sofie Storbjörk (Linköpings universitet)

Jonas Christensen (Ekolagen Miljöjuridik AB)

Lars Thell Marklund (Rise)

+ fallstudieägare

Bakgrund

Klimatförändringar och förtätning ställer ökade krav på hållbar och klimatrobest dagvattenhantering i samverkan mellan olika aktörer.

För att få till fler gemensamma åtgärder/anläggningar behövs etablerade former för samverkan och avtal mellan kommuner, fastighetsägare och/eller va-huvudmän utvecklas.

Exempel på samverkansformer kan vara gemensamhetsanläggningar som framhållits av bl.a. Expertrådet för klimatanpassning, men också andra typer av överenskommelser och avtal – vilka belyses i detta projekt.

Syfte

Undersöka hur gemensamhetsanläggningar och liknande formaliserad samverkan/avtal för gemensamma dagvatten- och skyfallsanläggningar kan användas som metod för samverkan mellan kommuner, VA-huvudmän och fastighetsägare

3 delar

1. Analysera hinder och möjligheter för samverkan mellan kommuner, va-huvudmän och fastighetsägare genom att samla in erfarenheter och perspektiv från intervjupersoner
 - Resultat sammanställda i två vetenskapliga artiklar som Mattias och Sofie ska berätta mer om
2. Juridiskt tolkning av 8 identifierade samverkans- och avtalsmodeller
3. Följa, lära av och stötta utvecklingen av skapandet av gemensamma anläggningar i:
 - Gävle
 - Götene
 - Göteborg
 - Uppsala
 - Andra fall (Norrköping)

Mål

- Ge vägledning till aktörer kring samverkan för etablering och drift av gemensamma anläggningar
- Långsiktigt - Öka antalet gemensamma dagvatten och skyfallsanläggningar i Sverige

Metoder

- Genomgång av lagtext, rapporter och litteratur
- Projektmöten och workshops
- Intervjuer
- Dokumentation från fallstudierna
- Referensgruppsmöten

Leveranser

Exempelsamling från fallen

2 vetenskapliga artiklar om
erfarenheter av och syn på samverkan

Handledning för samverkan kring
gemensamma anläggningar

SVU-rapport

Resultat våra från vetenskapliga artiklar

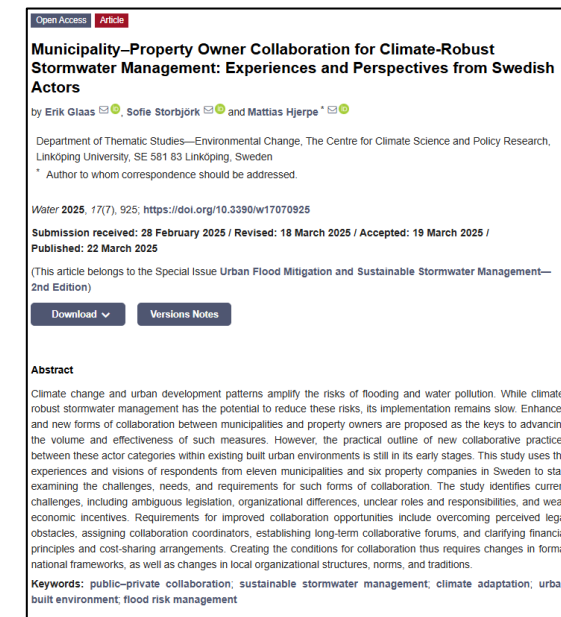
Kommuners och fastighetsägares erfarenheter av och syn på samverkan för hållbar dagvatten- och skyfallshantering

Syfte: utforska svenska fastighetsägares och kommuntjänstepersoners erfarenheter av och tankar kring behov och förutsättningar för samverkan kring ny klimatrobust och hållbar dagvattenhantering.

Två frågeställningar:

1. Vilka utmaningar och möjligheter för samverkan mellan kommun och fastighetsägare ser de?
2. Hur kan samverkan mellan kommun och fastighetsägare främjas?

Intervjuer och workshops med representanter från 11 kommuner och 6 fastighetsbolag som ligger i framkant i sitt klimatanpassningsarbete

Utmaningar för samverkan idag

- Kommuner rädda för att gynna enskild (kommunallagen) – jurister på verkar
 - Princip om samverkan med fastighetsägare i styrdokument kan vara en nyckel.
- Svårtydd och överlappande lagstiftning över lag → kämpa sig framåt/bana väg.
- Oklara roller och ansvar för dagvattenanläggningar på ytan
- Ej synkande underhållsplaner
- Brist på kontaktingång hos kommunen för åtgärder i befintlig bebyggelse
- Artificiell delning mellan dagvatten och skyfall hos va-huvudman & kommun.

Vad skulle främja samverkan kring klimatrobust och hållbar dagvattenhantering?

- Klargöra och röja juridiska hinder,
- En väg in till kommunerna,
- Klargöra ekonomiska principer och kostnadsfördelning.
- Långsiktiga samverkansforum en nyckel för framgång (insyn, tillit, vision)
- Områdes-/systemperspektiv på klimatanpassning en nyckel

Hur kommer kommunerna vidare med klimatanpassningen i befintlig miljö?

Det finns ett behov att bygga kunskap om hur förutsättningar för klimatanpassning av befintlig bebyggd miljö kan stärkas.

Vi har valt att rikta fokus på frågan om hur kommunerna aktivt försöker navigera behovet av samverkan och samfinansiering över tid.

I ett tidigare forskningsprojekt (*SAMBO*, finansierat av Länsförsäkringar) gjorde vi intervjuer 2021-22 med ett urval av proaktiva kommuner: Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Järfälla, Lund, Malmö, Stockholm, Vellinge, Växjö och Ängelholm.

Under 2024 gjordes:

dels uppföljningsintervjuer inom ramen för ett parallellt forskningsprojekt (*Making Adaptation Work*, finansierat av FORMAS) med de kommuner som tidigare planerade samverkan/samfinansieringsprojekt: Göteborg, Helsingborg, Järfälla och Stockholm.

dels fallstudieintervjuer inom SODA med Uppsala, Gävle, Göteborg och Götene kring pågående samverkans/samfinansieringsprojekt.

Utifrån den samlade datainsamlingen
ser vi vissa intressanta mönster

Förhållningssätt kring samverkan och samfinansiering Anno 2021-2022

För att kunna genomföra åtgärder i den befintliga staden krävs förstärkt offentlig-privat samverkan:

”Staden kan inte själva driva den typen av processer. It takes two to tango. Annars blir det ingenting.”

”Vi famlar lite när det gäller ansvar och hur långt och djupt kommunen ska gå.”

”Vi är bakbundna av lagstiftningen. Kommunallagen säger att vi inte får stötta företag och privata aktörer. Det kan vara samhällsviktig verksamhet som ligger på privat mark och vi får inte göra åtgärder som ökar värdet på marken. Där är vi låsta.”

Dvs. behov av att hitta handlingsstrategier för att komma framåt. Flera planerade samverkansprojekt omtalas.

Förhållningssätt kring samverkan och samfinansiering

Anno 2024:

- Flera av de planerade samverkansprojekten har avbrutits eller lagts på is, utifrån avsaknad av: kommunal rådighet, rättsliga förutsättningar och samfinansieringsmodeller, driv/tryck från fastighetsägare.
- "Vi har ett regelverk som är dåligt anpassat för gemensamma ytor men skyfallen tvingar fram de här delade ytorna, och de är svårhanterliga. Just nu har vi inte de verktyg vi behöver för genomförandet."
- "Pengar och ytor. Det är ju inte så att ingen vill göra det, utan det är mer men vem ska betala och varför ska det hamna just här?"
- "Vi pratar väldigt mycket om samverkansmodeller. Vi tror att 99% av lösningarna ska inte vara samverkan utan det ska vara, så långt det bara går, en huvudman som tar ansvaret. Alla samverkansmodeller är bräckliga och riskerar att falla. Så vi försöker undvika dem."

DELS: reträtt till åtgärder som bygger på kommunal rådighet

- "Att ändra lagstiftning för att skapa rådighet och nya finansieringsmöjligheter tar tid. Då kan man ju inte bara sitta och vänta."

Å ena sidan genomförs passa-på-projekt och åtgärder som nyttjar allmän platsmark:

- "Huvudspåret måste vara att försöka bygga de här anläggningarna på allmän plats, för då har staden rådighet över områdena och tillsynen så vi kan se till att de fortsätter fungera. Det tror vi är väldigt bra."

Å andra sidan väljer kommunerna lösningar i samband med detaljplanering, där man både kan skydda nyttillkommande bebyggelse och befintliga områden:

- "När det finns behov av att hantera skyfall i en detaljplan kan man göra en lösning utanför planen så att man både skyddar befintlig stad och detaljplaneområdet. Det blir väldigt mycket svårare att hantera för exploateringsprojekt men det finns ändå sätt att hantera alla juridiska avtalsfrågor."

DELS: Selektiv samverkan "in the making"

- Selektiv samverkan "in the making" tar form i kommunspecifika pilotprojekt där samverkan och samfinansiering just nu prövas, formeras och utvecklas.
- Tänkbara samverkansformer har utforskats specifikt inom SODA.
- Fördjupade fallstudier av selektiva samverkansprojekt pågår just nu inom *Making Adaptation Work*.

Juridisk tolkning av 8 (9?) identifierade samverkans- och avtalsmodeller

AL: Anläggningslagen, 1973:1149.

AvtL: Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område.

FBL: Fastighetsbildningslag, 1970:988.

JB: Jordabalken, 1970:944.

KL: kommunallagen, 2017:725.

LAV: Lag 2006:412 om allmänna vattentjänster.

LL: Ledningsrättslagen, 1973:144.

LOU: Lag (2016:1145) om offentlig upphandling

LSO: Lag 2003:778 om skydd mot olyckor.

LSVV: Lag 1998:812, med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

MB: Miljöbalk, 1998:808.

MarkanvL. Lag 2014:899 om riktlinjer för kommunala markanvisningar.

PBL: Plan- och bygglag, 2010:900.

SamfL. Lag 1973:1150 om förvaltning av samfälligheter.

VVF: Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet.

Vad har vi studerat?

- Genomgång av ett antal samverkansmodeller (rättsliga institut) som uppförs i gränslandet mellan:
 - va-huvudmäns ansvar för, och behov av att skydda, det allmänna ledningsnätet
 - Fastighetsägares behov av åtgärder för skyfall och kraftiga regn
 - Kommuner i egenskap av huvudman för allmän platsmark, fastighetsägare och ansvariga för samhällskritiska verksamheter och skydd mot olyckor
- Genom tolkning av rådande lagstiftning samt lagförslag beskrivs möjligheter och begränsningar att använda dessa modeller för samverkan kring dagvattenanläggningar
- Samverkansmodell i detta perspektiv innefattar tre viktiga delar:
 1. Att reglera ansvar och rättigheter inklusive kostnader för upprättande och drift av en anläggning i relation till de olika parternas intresse för och nytta av anläggningen
 2. Att formalisera själva samverkansprocessen runt anläggningen, samt
 3. Upprätthålla detta över tid genom att institutionalisera samverkansformen i avtal eller annan juridiskt bindande form
- Vår definition av samverkan: Olika former av institutionaliserad samverkan, d.v.s. att samverkan som har en koppling till rättsligt bindande avtal
- Vår definition av gemensam anläggning: inte bara samägda anläggningar, utan även anläggningar som ägs och förvaltas av en part men som ger nytta för en annan part, vilket på något sätt regleras inom formen för samverkan.

Samverkansmodeller som följer på detaljplaneprocesser (flest utv.)

Markreservat och ledningsrätt för anläggning

- Ett markreservat är (enligt PBL) ett område som inte får utnyttjas för andra ändamål än det som ligger bakom reservatet (t.ex. en allmän underjordisk vatten- eller avloppsledning), och kan säkras genom ledningsrätt
- Kan i ytterst begränsad utsträckning bildas för att reservera mark för öppna dagvattenanläggningar (t.ex. en dagvattendamm skulle kunna ses som ett tillbehör till en ledningsrätt – återkoppling från Lantmäteriet)
- Möjligheter öppnas upp om förslaget i SOU 2025:51 antas – ledningsrätt för klimatanpassningsåtgärd
 - Svårmotiverat att inrätta under rådande lag för att avsätta mark för ex. öppna diken eller dammar via ledningsrätt
 - + Ledningsrätten är tydlig och följer med fastigheten över tid

Exploateringsavtal

- Civilrättsligt avtal mellan kommunen och en exploatör i fall där kommunen inte är markägare
- Styr bl.a. medfinansieringsersättning mellan en kommun och en byggherre/fastighetsägare
 - Åtgärder man avtalar om måste vara nödvändiga för detaljplanens genomförande (inom eller utanför)
 - + Kan koppla genomförandet till styrdokument för dagvattenhantering (via riktlinjerna). Kan reglera samverkan

Markanvisningsavtal

- Civilrättsligt avtal mellan kommunen och en exploatör i fall där kommunen är markägare. Ger byggherren ensamrätt att under en begränsad tid och givna villkor förhandla med kommunen om överlåtelse eller upplåtelse av mark
- Verktyg för kommuner att tydligare styra markanvändningen - via t.ex. anbud, tävlingar eller dialog - före eller efter antagen detaljplan
 - Ej grund för myndighetsutövning (t.ex. bygglov) – avtalsbrott hanteras civilrättsligt
 - + Möjligt att kravställa fördröjning och rening. Flexibilitet att reglera samverkan

Samverkansmodeller som binder fastigheter (nyexp. och bef.)

Gemensamhetsanläggning

- En juridisk form för samverkan mellan flera fastigheter kring en gemensam anläggning
 - Reglerar vilka fastigheter som har rätt att använda anläggningen, samt ansvar för drift, underhåll och kostnader
 - Krav kan ställas på fastighetsägare att medverka - om en majoritet ej motsätter sig och har beaktansvärda skäl
 - Kan inte användas för allmänna va-anläggningar, då dessa regleras av andra lagar. Kan endast vara ett komplement till allmän anläggning inom verksamhetsområde för VA.
- + Tydlig struktur för ansvarsfördelning och långsiktig förvaltning av anläggningen

Servitut

- En rättighet för en fastighet (den härskande) att använda en annan fastighet (den tjänande) för ett visst ändamål
 - Måste inte vara grannfastigheter
 - Avtalsservitut (bildas genom avtal mellan fastighetsägare). Kan skrivas in i Fastighetsregistret. Kan specificera ansvar för underhåll och hur kostnaderna ska fördelas mellan de berörda fastighetsägarna.
 - Officialservitut (bildas genom lantmäteriförrättning). Ansöks hos Lantmäteriet. Reglerar endast rätten till att få tillgång till något på (t.ex. dagvattenanläggning) eller använda en del av en annan fastighet (t.ex. en väg).
 - Svag gemensam struktur för samverkan (i alla fall det som skrivs in i Fastighetsregistret). Ett va-bolag behöver äga minst en fastighet för att kunna skriva ett servitut (skrivs mellan fastighetsägare)
- + Knutet till fastigheten och gäller oavsett om ägandet skiftar (långsiktighet)

Ev. beskriva nyttjanderättsavtal (tomträtt och arrende) som samverkansform

Frivilliga överenskommelser mellan fastighetsägare inom befintlig bebyggelse

- Det finns inga juridiskt uppstyrda avtalsformer (rättsliga institut) som är anpassade för befintlig bebyggelse, vilket gör det mindre "förpaketerat" och kräver mer av ffa. drivande aktör att korrekt förhålla sig till rådande lagstiftning
- Det går dock (nästan) alltid att hitta sätt att skriva ett civilrättsligt avtal kring en gemensam anläggning
- Flera kommuner och va-bolag har under de senaste åren utforskat sådana samverkansmodeller och har dragit lite olika slutsatser om hur t.ex. ansvar och finansiering behöver fördelas för att avtal skall ses som juridiskt korrekta
- Att granska en större uppsättning sådana avtal tror vi skulle behövas – men har inte ingått i detta projekt

Medfinansiering av anläggning via civilrättsliga avtal

- Några aspekter som kan vara viktiga att beakta
 - Ställs några generella krav beroende på vilka kategorier av fastighetsägare som är tänkta att ingå i avtalet?
 - För kommuner är kommunallagen inkl. likställighetsprincipen central.
 - Offentliga aktörer såsom staten, kommuner, regioner, kommunala bolag, offentligt styrda organ samt även vissa ideella föreningar och stiftelser behöver följa Lagen om Offentliga Upphandlingar
 - För va-huvudman blir det viktigt att säkerställa att bara den del av åtgärden/anläggningen som kopplar till åtaganden i LAV får bekostas av va-taxan
 - Krävs anmälningar eller tillstånd från Länsstyrelse, kommun eller annan fastighetsägare för att få bygga?

Andra undersökta samverkansformer som ofta kan appliceras inom befintlig bebyggelse (men kan kräva ändringar av detaljplan) är: Servitut, GA och avtal mellan leverantör och kund

Avtal mellan leverantör och kund

Hyresavtal

- En samverkans- och avtalsform som har identifierats möjlig att använda för överenskommelser om nya va-anläggningar
- I projektet har tilläggstjänster i hyresavtal för byggande av mångfunktionella dagvattenanläggningar som skall användas för att skydda kommunala verksamheter (skola, förskola och omsorg) från skyfall samtidigt som de ger förbättrade pedagogiska och rekreativa värden undersökts
- Hyrespålägg för byggnation (enligt avskrivningstid) och ev. påslag för dyrare drift
 - Kräver långsiktiga hyresavtal där verksamheter skall fortgå under lång tid
 - + Hyresavtal erbjuder en stor flexibilitet att reglera både ansvar, rättigheter och kostnader

Avtal mellan va-huvudman och kund

- I projektet har ekonomisk kompensation från va-huvudman till kund för bortkoppling av tak- och dränvatten till allmän anläggning undersökts (tänkt att ge incitament för LOD). Används bl.a. i Malmö och Norrköping.
- Detta behöver regleras via Lokala Föreskrifter för VA och VA-taxa och då erbjudas alla kunder
- Tanken är att minska belastningen på det allmänna nätet
 - Smalt användningsområde. Svårt/dyrt att följa upp över tid och mäta effekter
 - + Sätter ett större fokus på LOD. Tydligt

Fallstudier i fem kommuner

Göteborg

Skyfallsanläggning i Stabbeparken

- I anslutning till Östra sjukhuset. Klart i maj 2025
- Skydda sjukhuset från översvämningar vid kraftiga regn
- Har projektletts av Kretslopp och Vatten i samarbete med centrala förvaltningar inom Göteborgs stad och Västra Götalandsregionens fastighetsbolag (VGR)
- Uppförd på mark ägd av Göteborgs stad med tomträtt för VGR
- VGR byggherre och har bekostat hela anläggningen samt drift
- Göteborgs stad har bekostat planering och utredningar
- Övergått till kommunal ägo
- Civilrättsligt avtal på 30 år
- Lärande: Juridiskt och praktiskt komplicerat. Likställighetsprincipen och LOU spökade.

Gemensamhetsanläggning (GA) vid avstyckning av villatomter

- Längst upp i ett bostadsområde vill en villaägare stycka av två tomter
- För att dagvattnet inte ska belasta bebyggelse nedströms har Göteborgs stad föreskrivit en fördröjningsåtgärd (torrdamm) gemensam för de tre tomterna – utifrån formen GA
- Lärande: Oklart - Uppföljningsintervju inplanerad men ej genomförd

Götene

Mångfunktionell skyfallsanläggning i Källby

- Dafgårds står inför en expansiv fas och planerar att bygga ut sin verksamhet
- Vid planering för fler byggnader uppstod behov av att hantera dagvatten (skyfall)
- I ett exploateringsavtal från 2021 kom kommunen och Dafgårds överens om en gemensam dagvattenanläggning som skulle finansieras av Dafgård och kommunen i lika delar
- En kostnad för anläggningen beskrevs i avtalet
- Efter avtalet signerades har ytterligare behov för anläggningen uppstått inkl. att ta emot vatten från Källby bostadsområde och bidra till biologisk mångfald
- Förhandlingar fortgår men anläggningen är ej byggd ännu
- Lärande: Kommunens skyldigheter enligt kommunallagen och anläggningens behov borde ha klarlagts innan Exploateringsavtalet skrevs. Kostnader för tydligt definierade tidigt

Anpassning av samhällskritiska fastigheter via hyresavtal

- Kommunen har i samarbete med två kommunala fastighetsbolag fastställt översvämningsrisker och behov av anläggningar för att skydda kommunala samhällskritiska verksamheter (skola, förskola och omsorg)
- Kommunen har avtalat (via kommunbudgetprocessen) att fastighetsbolagen skall investera totalt 7 mkr för att bygga dagvattenanläggningar som skyddar och bidrar med mervärden för verksamheterna
- Tillägg till hyresavtal utvecklas där kommunen finansierar anläggningarna via påslag
- Lärande: Smidig process för avtal. Kräver stor medverkan av kommun. Princip för sådan samverkan med fastighetsägare behöver in i styrande dokument.

Byte av huvudman för ägande och drift av anläggningar

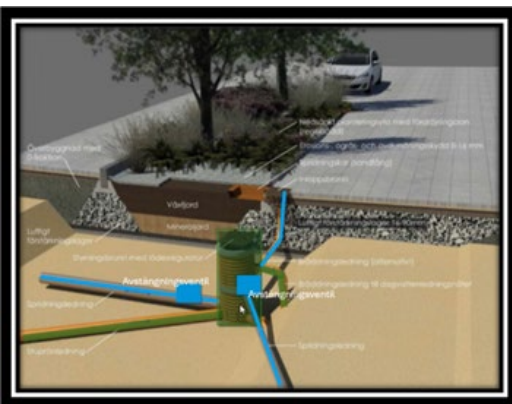
- Va-huvudmannen Gästrike vatten har analyserat ledningsnät och anläggningar utifrån ansvar, nytta och finansiering
- Flera anläggningar har konstaterats felaktigt ansvar, t.ex.
 - Drift av pumpstationer för kommunal väg som bekostas av VA-kollektivet
 - Dagvattendammar som driftas av kommun men fyller funktion för det allmän va-nätet
- Kommunen och va-huvudmannen arbetar med att byta anläggningar
- Lärande: Problem att kunna beställa drift av va-bolag p.g.a. LOU

Uppsala

Avtal kring skyfallsåtgärd på idrottsanläggning

- En fotbollsplan på Fålhagens IP har sänkts vid byte av konstgräs i ett översvämningsområde
- Magasinet fördröjer ytvatten vid skyfall, vilket skyddar infrastruktur och byggnader
- Kommunen och Sportfastigheter har enats om en kostnadsmodell där Gata, park och natur har stått för kostnaderna för att sänka fotbollsplanen, medan Sportfastigheter bekostar planens ytskikt, rening av massor och drift av anläggningen (Civilrättsligt avtal)
- Som komplement planeras ett dagvattenmagasin, som Uppsala vatten försöker tidigarelägga
- Lärande: Viktigt, men svårt, att formulera en entydig princip som klargör vilken (kommunal) aktör som ska bekosta åtgärder

Ansvarsfördelning kring blå, grön, gråa system

- Ett blå, grön, grått system för översvämningshantering, rening och bevattning i form av växtbäddar med luftiga förstärkningslager utvecklas i Uppsala
- Uppsala vatten och kommunen har arbetat med en princip för hur takvatten från fastigheter kan användas för bevattning av, och breddning till, kommunala gröna anläggningar
- Vatten leds som vanligt från fastighetsägares servisledningar till förbindelsepunkt
- Efter förbindelsepunkt bräddas dagvatten vid styrningsbrunnar, där vissa volymer förs vidare till de kommunala anläggningarna
- Uppsala vatten ansvarar för den allmänna anläggningen och styrbrunnar
- Kommunen ansvarar för ledningar från styrbrunn och för växtbäddar
- Lärande: Om Uppsala vatten kan ta emot vid förbindelsepunkt undviks två va-huvudmän

Norrköping

Samfinansiering av dagvatten- och skyfallsanläggning i park

- När den centrala Ljuraparken skulle renoveras beslutades att anlägga en ny översvämningsyta för att kunna ta emot vatten från angränsande bostadsområde med känd översvämningsrisk
- Området ägs av det kommunala bolaget Hyresbostäder och innehåller bl.a. en gruppbostad
- Bostadsområdet har anpassats för att leda ytvatten över LAV-intervallet till anläggningen
- Civilrättsligt avtal. Hyresbostäder bekostar del av anläggning, kommunen står för drift
- Lärande: Kommunalt dokument innehåller kriterier för när kommunen ska inleda sådan samverkan med fastighetsägare = ökar möjligheten för likabehandling av medlemmar

Avtal kring ekonomisk kompensation för bortkoppling av tak- & dränvatten

- Likt t.ex. Malmö erbjuder va-huvudmannen Nodra sina kunder ersättning för bortkoppling av dagvatten till allmän anläggning om istället LOD införs (ekonomiskt incitament)
- Lärande: Uppföljningsintervju ej genomförd
- Indikationer på att:
 - Det är svårt att mäta effekter – lokalt och på systemnivå – många parametrar styr inflöde
 - Kontroller av att bortkoppling består är tidskrävande

Slutsatser

Övergripande slutsatser från projekten

- Samverkan kring dagvatten- och skyfallsåtgärder är både nödvändigt och möjligt, men kräver att aktörer navigerar ett komplext juridiskt landskap
- Krånglig juridik och oro att "bryta mot lagen" verkar idag vara ett hinder för aktörssamverkan kring gemensamma dagvatten- och skyfallsanläggningar
- Det finns relativt många existerande samverkansmodeller (rättsliga institut) som kan användas för att bilda och samverka kring sådana gemensamma anläggningar
 - Alla har sina fördelar och begränsningar
- Få samverkansmodeller är passande för nya anläggningar i befintlig bebyggelse
 - Frivilliga överenskommelser via ej styrda civilrättsliga avtalsformer framstår som möjliga att instifta i många fall, men kräver mycket av parterna vid utveckling
 - Detta projekt bidrar med lite tips vad som är viktigt att beakta – men mer stöd behövs utvecklas
- Den samlade paletten förslag på bl.a. lagändringar i flera statliga utredningar har potential att förenkla för implementeringen av öppna dagvatten- och skyfallsåtgärder
- Att inrätta en princip i styrande dokument för hur en kommun skall samverka med fastighetsägare, och vilka kriterier som skall vara uppfyllda för att kommunen skall prioritera detta, är viktig
- För VA-huvudmän är det centralt att samverkansformer inte strider mot LAV eller innebär otillåten användning av va-taxan. Projektet visar att det finns möjligheter att delta i samverkan, särskilt om nyttan är tydligt kopplad till skydd av det allmänna va-nätet

Tips, trix och råd för samverkan (preliminär)

- Det är avgörande att tydligt reglera ansvar, rättigheter, kostnadsfördelning och samverkansprocessen i avtal - där det är möjligt
- Långsiktighet genom juridisk bindning, exempelvis inskrivning i fastighetsregistret, är en viktig parameter när samverkansform skall väljas – speciellt i avtal med privata fastighetsägare
- Juridisk kompetens bör involveras tidigt i processen
- Var flexibel i val av samverkansform beroende på skede (nyexploatering vs. befintlig bebyggelse)
- Undvik att precisera exakta kostnader för en gemensam anläggning i Exploateringsavtal om detta inte är noga utrett. Ange snarare kostnadsfördelningsprincip
- Kommuner och va-huvudmän bör ta fram styrdokument som tydliggör när och hur samverkan kring dagvattenanläggningar kan ske, inklusive principer för kostnadsfördelning och ansvar
- Juridisk rådgivning bör vara en integrerad del av samverkansprocessen, särskilt vid utformning av avtal och tolkning av ansvar enligt LAV och kommunallagen
- Kommuner bör följa utvecklingen av lagförslag exempelvis i SOU 2025:51 och andra relevanta utredningar, då dessa kan öppna upp för nya möjligheter till samverkan

Tack för uppmärksamheten!

Håll utkik efter projektleveranser:

<https://vaguiden.se/soda/>